

Region Sjælland
Alleen 15

4180 Sorø

Vedr. private fødeklinikker i Region Sjælland

Region Sjælland har med henvendelse af 24. april 2012 udbedt sig Sundhedsstyrelsens rådgivning til regionens foreslåede plan for indførelse af private fødeklinikker som supplement til de eksisterende tilbud til svangre i regionen.

Baggrund

Sundhedsstyrelsen har tidligere forholdt sig til regionens planer vedr. private fødeklinikker, og der henvises i det følgende til styrelsens svar til Region Sjælland af 24. september 2011, ligesom der vil blive refereret fra dette svar. Sundhedsstyrelsen tager i sin rådgivning udgangspunkt i styrelsens anbefalinger for svangreomsorgen (2009) samt specialeplan 2010.

Af Region Sjællands fremsendte notater fremgår det, at der fremover ud over de eksisterende fødeafdelinger og hjemmefødselsordningen vil være mulighed for, at tilknytte private fødeklinikker til regionen. Der vil blive tale om maksimalt tre klinikker, hver med et maksimum på 200 fødsler pr. år, altså op mod 600 fødsler pr. år ud af et samlet antal på knap 7000 fødsler. Sundhedsstyrelsen noterer sig også, at der vil være tale om fritstående jordmoderledede klinikker som etableres uden geografisk tilknytning til eksisterende sygehusmatrikler.

Regionen udbeder sig i den forbindelse forud for politisk beslutningstagen Sundhedsstyrelsens rådgivning til den foreslåede organisering vurderet i forhold til de gældende anbefalinger på området.

Sundhedsstyrelsens anbefalinger for varetagelse af fødsler

Af Sundhedsstyrelsens rådgivning af 24. september 2011 fremgår det, at styrelsen finder, at den foreslåede organisering af svangreomsorgen i Region Sjælland i vid udstrækning lægger sig op ad Sundhedsstyrelsens anbefalinger for svangreomsorgen som beskrevet i Sundhedsstyrelsens rapport 'Anbefalinger for Svangreomsorgen' fra 2009.

Det blev bemærket, at styrelsen med tilfredshed finder, at Region Sjællands sygehusplanlægning vedrørende gynækologi og obstetrik opfylder Sundhedsstyrelsens anbefalinger i specialevejledningen for gynækologi og obstetrik. Ved at samle fødsler på fire sygehuse med fælles akutmodtagelse og pædiatri med neonatologisk kompetence vurderer Sundhedsstyrelsen, at

25-05-2012

j.nr.4-1011-3/1/
NMC

**Sygehusbehandling og
Beredskab**

**Axel Heides Gade 1
2300 København S
Tlf. 7222 7400
Fax**

**E-post sst@sst.dk
Web sst.dk**

**Dir. tlf. 7222 7754
E-post syb@sst.dk**

der gives det bedste grundlag for et ensartet højt behandlingstilbud i regionen.

Sundhedsstyrelsen finder det fortsat vigtigt, at der sikres det nødvendige volumen for de afdelinger der tilbyder fødsler, og styrelsen finder det derfor uhensigtsmæssigt, at regionen planlægger at flytte op til 600 fødsler årligt til private fødeklionikker. Sundhedsstyrelsen kan således ikke anbefale den foreslåede organisering med inddragelse af private fødeklionikker, da dette kan risikere at udhule de eksisterende fire fødeafdelingers volumenunderlag, og dermed udtynde de faglige kompetencer med potentielt øgede risici for de fødende og deres børn.

Overflytning fra private fødeklionikker af fødende ved komplikationer

Sundhedsstyrelsen vurderer, at den foreslåede model med fødsler på private fødeklionikker er at sidestille med en hjemmefødsel, uden mulighed for assistance fra specialerne gynækologi og obstetrik, anæstesi og pædiatri med neonatologisk kompetence. Nutidige faglige standarder fordrer, at denne assistance tilvejebringes ved behov, også ved hjemmefødsler. Sundhedsstyrelsen bemærker i den forbindelse, at nyere engelske undersøgelser under forhold sammenlignelige med danske viser, at der hos raske lavrisikofødende opstår behov for overflytning fra fritstående jordemoderledet klinik til fødeafdeling pga. komplikationer hos den fødende eller barnet i 22 % af tilfældene, fordelt på 36 % af førstegangsfødende, mens der ved flergangsfødende er behov for overflytning for 9 % af kvinderne.

En overflytning til sygehus midt i eller umiddelbart efter en fødsel kan i sig selv være et betydeligt og belastende traume for den fødende og hendes partner, og Sundhedsstyrelsen finder på baggrund af den forventede høje overflytningsrate, at der bør foreligge tungtvejende grunde for en udbredelse af tilbud der rummer denne høje risiko. Dertil kommer at overflytning kun vil ske ved komplikationer, hvilket derfor kan stille særlige krav til det præhospitale beredskab der skal sikre assistance til den fødende eller barnet under overflytningen. Sundhedsstyrelsen bemærker i den forbindelse at Regionerne ikke har et regions- og døgndækkende tilbud af akutlægebiler, og savner i det fremsendte en redegørelse for hvordan det eksisterende præhospitale beredskab tænkes oprustet for at håndtere den forventede høje overflytningsrate.

Selv ved optimal visitation og selektion af gravide og fødende består en vis risiko for at uventede komplikationer kan opstå i alle faser af fødselsforløbet. Der kan bl.a. være tale om uforudsigelige og akut behandlingskrævende tilstande som større ukontrollable blødninger, moderkageproblemer, svær svangerskabsforgiftning med kramper samt truende eller manifest iltmangel for barnet f.eks. ved afklemning af navlesnoren.

I sådanne tilfælde er der behov for akut lægeligt beredskab så en fødsel, der udvikler sig problematisk og uhensigtsmæssigt kan bringes til en hurtig afslutning, og såvel mor som barn umiddelbart og akut kan modtage nødvendig livs- eller førlighedsreddende behandling, f.eks. akut kejsersnit og/eller intensiv medicinsk behandling. Sundhedsstyrelsen savner i den forbindelse en nærmere beskrivelse af den geografiske placering af fødeklionikkerne i forhold til regionens fødeafdelinger, herunder om der vil blive etableret et formaliseret samarbejde om overflytning med tilknyttede kliniske retningslinjer.

Informationsforpligtelse

Af Sundhedsstyrelsens anbefalinger for svangreomsorgen (2009) fremgår, at der ved fødsler på private fødeklinikker bør være en grundig information til den gravide omkring fordele og ulemper ved den valgte model. Der vil også være et skærpet behov for, at den gravide visiteres korrekt i forhold til det forventede forløb af fødslen, herunder en vurdering af risikoen for behov for assistance fra læger m.v. under fødslen.

Sundhedsstyrelsen finder, at denne informationsforpligtelse er ekstra vigtig ved fødselstilbud uden tilknytning til fødeafdelinger, da de fødende ved fødsler på en fødeklinik med "hospitalslignende indretning", eventuelt kan komme til at forvente, at sikkerheden ved fødeklinikken er bedre end ved en hjemmefødsel i eget hjem. Som anført vurderer Sundhedsstyrelsen, at den foreslåede model med fødsler på private fødeklinikker er at sidestille med en hjemmefødsel, og finder derfor at information til de fødende bør indskræpes i den henseende, herunder information om den forventet høje overflytningsrate.

Sammenfatning og afsluttende bemærkninger

Af Sundhedsstyrelsens rådgivning fra 24. september 2011 fremgår det, at styrelsen ikke finder, at regionens geografi umiddelbart tilsiger flere fødesteder i regionen end aktuelt planlagt. Dette skal også ses i lyset af, at antallet af fødende både i Region Sjælland og på landsplan generelt er faldende. Sundhedsstyrelsen vil derfor fortsat anbefale fastholdelse af det planlagte antal fødesteder, både således at der sikres sammenhæng med de relevante specialer, og at det nødvendige befolkningsunderlag for regionens fødesteder sikres.

Desuden finder Sundhedsstyrelsen, at selvom kvinderne er visiteret korrekt og der som udgangspunkt derfor er tale om lavrisikofødsler, så giver de manglende muligheder for hurtig intervention en øget risiko, hvis der alligevel skulle opstå komplikationer.

Hvis regionen vælger at fortsætte planerne for organisering med private fødeklinikker, fordrer dette en grundig informering af de gravide og dennes partner, således at de er indforstået med begrænsningerne i tilbuddet og de medfølgende risici for overflytning og forsinket relevant assistance. Sundhedsstyrelsen finder ydermere, at regionen bør tilsikre, at de private fødeklinikker har den nødvendige kvalitet, og at der som følge af den forventede nedgang i antallet af fødende på de offentlige fødesteder, tages tiltag som sikrer, at ekspertisen på disse ikke udtyndes.

Sundhedsstyrelsen finder ligeledes, at regionen bør udarbejde klare retningslinjer for overflytning af fødende med komplikationer fra de private fødeafdelinger til fødeafdeling. Endelig finder Sundhedsstyrelsen at regionen bør sikre de nødvendige ressourcer og kompetencer i det præhospitale beredskab for at imødegå den forventede høje overflytningsrate.

Med venlig hilsen

Søren Brostrøm
Overlæge, Enhedschef for Sygehuse og Beredskab